

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. kovo 10 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 – 7 straipsnio 2 punktą – Jurisdikcija delikto arba kvazidelikto bylose – Bankroto administratoriaus ieškinys trečiajam asmeniui, pareikštas ginant kreditorių interesus – Žalą sukėlusio įvykio vieta – 8 straipsnio 2 punktą – Kolektyvinių interesų gynėjo prašymas leisti įstoti į bylą – Reglamentas (EB) Nr. 864/2007 – Taikymo sritis – Bendroji taisyklė“

Byloje C-498/20

dėl *Rechtbank Midden-Nederland* (Vidurio Nyderlandų teismas) 2020 m. rugsėjo 2 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2020 m. rugsėjo 29 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

ZK, JM teisių perėmėjas, *BMA Nederland BV* bankroto administratorius,

prieš

BMA Braunschweigische Maschinenbauanstalt AG,

dalyvaujant

Stichting Belangbehartiging Crediteuren BMA Nederland,

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas N. Jääskinen, teisėjai M. Safjan (pranešėjas) ir N. Piçarra,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– ZK, JM teisių perėmėjo, *BMA Nederland BV* bankroto administratoriaus, atstovaujamo *advocaten* I. Lintel ir T. van Zanten,

* Proceso kalba: nyderlandų.

- *BMA Braunschweigische Maschinenbauanstalt AG*, atstovaujamos *advocaten* L. Kortmann, B. Kraaijpoel ir N. Pannevis,
 - *Stichting Belangbehartiging Crediteuren BMA Nederland*, atstovaujamo *advocaat* F. Eikelboom,
 - Europos Komisijos, atstovaujamos M. Heller, F. Wilman ir M. Wilderspin,
- susipažinęs su 2021 m. spalio 28 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
- priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl, pirma, 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1) 7 straipsnio 2 punkto ir 8 straipsnio 2 punkto ir, antra, 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės („Roma II“) (OL L 199, 2007, p. 40) 4 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ZK, JM teisių perėmėjo, *BMA Nederland BV* bankroto administratoriaus (toliau – BMA NL), ir *BMA Braunschweigische Maschinenbauanstalt AG* (toliau – BMA AG) ginčą dėl žalingo elgesio, kurį pastaroji vykdė pažeisdama savo rūpestingumo pareigą ir padarė žalos pirmosios kreditoriams.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 1215/2012

- 3 Reglamento Nr. 1215/2012 15, 16 ir 34 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:
 - „(15) [J]urisdikcijos taisyklės turėtų būti ypač nuspėjamos ir pagrįstos principu, pagal kurį jurisdikcija paprastai nustatoma pagal atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą. Todėl turėtų visada galioti ši jurisdikcijos nuostata, išskyrus keletą aiškiai nustatytų atvejų, kai ginčo objektas arba šalių autonomija pateisina kitą siejamąjį kriterijų. Juridinio asmens buveinės vieta turi būti apibrėžta autonomiškai, siekiant didesnio bendrų taisyklių skaidrumo ir norint išvengti jurisdikcijų kolizijos.
 - (16) [J]urisdikcija turėtų būti nustatoma ne tik pagal atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą, bet ir pagal kitą alternatyvų jurisdikcijos pagrindą, atsižvelgiant į glaudų ryšį tarp teismo ir bylos arba siekiant padėti tinkamai vykdyti teisingumą. Glaudaus ryšio reikalavimas turėtų užtikrinti teisinį tikrumą ir padėti išvengti galimybės pareikšti

atsakovui ieškinį valstybės narės, kurios jis negalėjo pagrįstai numatyti, teisme. Tai ypač svarbu sprendžiant ginčus, susijusius su nesutartinėmis prievolėmis, kylančiomis iš privatumo ir asmeninių teisių, įskaitant šmeižtą, pažeidimų.

<...>

(34) [T]urėtų būti užtikrintas [1968 m. rugsėjo 27 d.] konvencijos [dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32) su pakeitimais, padarytais konvencijomis dėl naujų valstybių narių prisijungimo prie šios konvencijos], [2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos] Reglamento (EB) Nr. 44/2001 [dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42] ir šio reglamento tęstinumas ir tuo tikslu nustatytos pereinamosios nuostatos. Tęstinumą taip pat turi užtikrinti Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, aiškindamas 1968 m. Briuselio konvenciją ir ją pakeičiančius reglamentus.“

4 Minėto reglamento II skyriuje „Jurisdikcija“, be kita ko, yra 1 skirsnis „Bendrosios nuostatos“ ir 2 skirsnis „Specialioji jurisdikcija“. Šio reglamento 1 skirsnyje esančio 4 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Pagal šį reglamentą asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškiniai turi būti pareiškiami tos valstybės narės teismuose, neatsižvelgiant į šių asmenų pilietybę.“

5 To paties reglamento 7 straipsnyje, esančiame II skyriaus 2 skirsnyje, numatyta:

„Asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys kitoje valstybėje narėje gali būti pareikštas:

<...>

2) bylose dėl civilinės teisės pažeidimų, delikto arba kvazidelikto – vietos, kurioje įvyko ar gali įvykti žalą sukėlusį įvykis, teismuose;

<...>“

6 Pagal Reglamento Nr. 1215/2012 8 straipsnio 2 punktą, kuris taip pat yra minėtame 2 skirsnyje, asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys taip pat gali būti pareikštas:

„kaip trečiajam asmeniui byloje dėl laidavimo arba garantijos ar bet kurioje kitoje byloje kaip trečiajam asmeniui – teisme, kuriame buvo iškelta pagrindinė byla, išskyrus atvejį, kai tokia byla buvo iškelta vien tik siekiant pašalinti minėtą asmenį iš šių bylų nagrinėti kompetentingo teismo jurisdikcijos.“

Reglamentas „Roma II“

7 Reglamento „Roma II“ 7 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„Šio reglamento dalykinė taikymo sritis ir nuostatos turėtų būti suderintos su [R]eglamentu (EB) Nr. 44/2001 ir su dokumentais, reglamentuojančiais sutartinėmis prievolėmis taikytinos teisės klausimus.“

8 Šio reglamento 1 straipsnio „Taikymo sritis“ 2 dalyje numatyta:

„Šis reglamentas netaikomas:

<...>

d) nesutartinėms prievolėms, atsirandančioms iš bendrovių ar kitų juridinių ar juridinio asmens statuso neturinčių subjektų teisės, pavyzdžiui bendrovių ar kitų juridinių ar juridinio asmens statuso neturinčių subjektų steigimo registruojant ar kitais būdais, jų teisnumo, vidaus struktūros arba likvidavimo ir nesutartinėms prievolėms, atsirandančioms iš asmeninės darbuotojų ir dalyvių atsakomybės už bendrovės arba kito minėto subjekto įsipareigojimus, ir asmeninės įstatymais numatytą apskaitos dokumentų auditą atliekančių auditorių atsakomybės bendrovės ar jos dalyvių atžvilgiu“.

9 Minėto reglamento II skyrius skirtas žalą sukėlusiams įvykiams. To paties reglamento 4 straipsnis „Bendra taisyklė“ suformuluotas taip:

„1. Jeigu šiame reglamente nenumatyta kitaip, iš delikto atsirandančiai nesutartinei prievolei taikoma tos šalies teisė, kurioje atsirado žala, neatsižvelgiant į tai, kurioje šalyje įvyko žalą sukėlusį įvykį ir neatsižvelgiant į tai, kurioje šalyje ar šalyse atsirado netiesioginių to įvykio pasekmių.

2. Tačiau jei abiejų asmenų – traukiamo atsakomybėn asmens ir žalą patyrusio asmens – įprastinės gyvenamosios vietos žalos atsiradimo metu yra toje pačioje šalyje, taikoma tos šalies teisė.

3. Jeigu pagal visas bylos aplinkybes yra aišku, kad deliktas yra akivaizdžiai glaudžiau susijęs su kita nei 1 ar 2 dalyse nurodyta šalimi, taikoma tos kitos šalies teisė. Akivaizdžiai glaudesnis ryšys su kita šalimi gali būti pagrįstas visų pirma remiantis prieš tai jau egzistuojančiais santykiais tarp šalių, pavyzdžiui, su konkrečiu deliktu glaudžiau susijusia sutartimi.“

Nyderlandų teisė

10 1994 m. liepos 1 d. įsigaliojusio *Burgerlijk Wetboek* (Civilinis kodeksas) 3 knygos 305a straipsnyje nustatyta:

„1. Bet kuri institucija ar asociacija, turinti visišką teisinį veiksnumą, gali pareikšti ieškinį, kuriuo siekiama apginti panašius kitų asmenų interesus, jeigu jie pagal savo įstatus atstovauja šiems interesams.

<...>

3. Tokiu ieškiniu, koks nurodytas pirmoje dalyje, negali būti siekiama <...> piniginės kompensacijos išmokėjimo.

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 11 BMA NL ir jos patronuojančioji bendrovė *BMA Groep BV* yra Nyderlanduose įsteigtos bendrovės. BMA AG, įsteigta Vokietijoje, yra *BMA Groep* patronuojančioji bendrovė, taigi, ir BMA NL „aukštesnės grandies patronuojančioji bendrovė“. *BMA Groep*, kuriai priklauso 100 % BMA NL akcijų, yra vienintelė pastarosios vadovė.
- 12 2004–2011 m. BMA AG suteikė BMA NL paskolų – iš viso 38 mln. EUR. Finansavimo susitarimuose kompetentingu teismu buvo paskirtas Vokietijos teismas, o taikytina teise – Vokietijos teisė. Finansavimas buvo suteiktas per Nyderlanduose įsteigtą banką. BMA AG kartais taip pat laiduodavo už BMA NL skolas ir įnešdavo įnašų į BMA NL kapitalą.
- 13 2012 m. pradžioje BMA AG nutraukė finansinės paramos teikimą BMA NL. Taigi pastaroji pateikė prašymą paskelbti jai bankrotą. 2012 m. balandžio 3 d. buvo paskelbtas BMA NL bankrotas.
- 14 Iš Teisingumo Teismo turimos informacijos matyti, kad BMA NL turto nepakanka visų kreditorių reikalavimams patenkinti, kad didžioji dalis laikinai pripažintų neužtikrintų reikalavimų priklauso BMA AG ir kitoms šios grupės bendrovėms, įsteigtoms Vokietijoje, ir kad kiti kreditoriai, kurių reikalavimai nepatenkinti, įsisteigę įvairiose šalyse tiek Europos Sąjungoje, tiek už jos ribų.
- 15 ZK pareiškė BMA AG ieškinį pagrindinėje byloje, kuris pagal Nyderlandų teisę žinomas kaip „*Peeters / Gatzen* ieškinys“. Tai ieškinyje dėl delikto arba kvazidelikto, kurį bankroto administratorius pareiškia trečiajam asmeniui, tariamai dalyvavusiam darant žalą bankrutuojančios bendrovės kreditoriams. Ieškinyje pareiškiamas visų kreditorių naudai (bet ne jų vardu) ir juo siekiama atkurti jų reikalavimų išieškojimo galimybes. Rezultatas naudingas visiems kreditoriams. Norint priimti sprendimą dėl tokio ieškinio nereikia nagrinėti kiekvieno atitinkamo kreditoriaus individualios padėties.
- 16 ZK tvirtina, kad BMA AG veikė neteisėtai ir pažeidė rūpestingumo pareigą visų BMA NL kreditorių atžvilgiu ir kad BMA AG yra atsakinga už jų patirtą žalą.
- 17 Bankroto administratoriaus teigimu, šį pažeidimą konkrečiai sudaro tai, kad BMA AG nutraukė BMA NL finansavimą ir dėl to šios bankrotas tapo neišvengiamas.
- 18 BMA AG pareiškus prieštaravimą, *Rechtbank Midden-Nederland* (Vidurio Nyderlandų teismas), kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas, 2018 m. paskelbė turįs jurisdikciją nagrinėti bankroto administratoriaus ieškinį pagal 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų (OL L 141, 2015, p. 19).
- 19 2019 m. šis teismas, remdamasis Reglamento Nr. 1215/2012 8 straipsnio 2 punktu, patenkino *Stichting Belangenbehartiging Crediteuren BMA Nederland* (toliau – *Stichting*) prašymą leisti įstoti į pagrindinę bylą.
- 20 *Stichting* tikslas – apginti BMA NL kreditorių, kurie patiria arba patyrė žalos dėl BMA AG veiksmų arba neveikimo, interesus. *Stichting* gina daugiau nei 50 kreditorių, kurių skoliniai reikalavimai kartu sudaro apie 40 % visų pripažintų neužtikrintų kreditorių, nesusijusių su BMA AG, reikalavimų, interesus.

- 21 Kaip ir ZK, *Stichting* taip pat tvirtina, kad BMA AG veikė neteisėtai kreditorių atžvilgiu ir kad ji turi atlyginti jų patirtą žalą. Vis dėlto bankroto administratorius reikalauja mokėjimo BMA NL turtu, o *Stichting* prašo, kad skolos būtų padengtos tiesiogiai kiekvienam iš kreditorių.
- 22 *Stichting* ieškinys buvo pareikštas kaip kolektyvinis ieškinys, kaip tai suprantama pagal Civilinio kodekso 3 knygos 305a straipsnį.
- 23 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pripažįsta, kad, atsižvelgiant į 2019 m. vasario 6 d. Sprendimą *NK* (C-535/17, EU:C:2019:96), jis padarė klaidą, kai paskelbė, kad turi jurisdikciją pagal Reglamentą 2015/848. Taigi jis turi įvertinti, ar pagal Reglamentą Nr. 1215/2012 jis turi jurisdikciją nagrinėti bankroto administratoriaus ir *Stichting*, kaip įstojusios į bylą šalies, ieškinius. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuoja, kad Teisingumo Teismas 2019 m. vasario 6 d. Sprendime *NK* (C-535/17, EU:C:2019:96) nepriėmė sprendimo dėl šių klausimų ir kad dėl jų kyla pagrįstų abejonių.
- 24 Aplinkybė, kad tai yra kolektyvinis ieškinys, pareikštas dalies visų kreditorių naudai, taip pat sukelia sunkumų nustatant „vietos, kurioje atsirado žala“, kaip tai suprantama pagal reglamento „Roma II“ 4 straipsnio 1 dalį, taikytiną teisę, taigi šiuo klausimu taip pat reikėtų gauti Teisingumo Teismo išaiškinimą.
- 25 Šiomis aplinkybėmis *Rechtbank Midden-Nederland* (Vidurio Nyderlandų teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
 - „1. a) Ar frazė „vieta, kurioje įvyko žalą sukėles įvykis“, vartojama [Reglamento Nr. 1215/2012] 7 straipsnio įvadinėje dalyje ir 2 punkte, turi būti aiškinama taip, kad tai yra bendrovės, kuri negali patenkinti savo kreditorių reikalavimų, nes šios bendrovės „aukštesnės grandies patronuojančioji bendrovė“ neįvykdė rūpestingumo pareigos šių kreditorių atžvilgiu, buveinės vieta?
 - b) Ar [Reglamento Nr. 1215/2012] 7 straipsnio įvadinės dalies ir 2 punkto sąvoka „vieta, kurioje įvyko žalą sukėles įvykis“ turi būti aiškinama taip, kad „žalos atsiradimo vieta“ (*Erfolgsort*) yra bendrovės, kuri negali patenkinti savo kreditorių reikalavimų, nes šios bendrovės „aukštesnės grandies patronuojančioji bendrovė“ neįvykdė rūpestingumo pareigos šių kreditorių atžvilgiu, buveinės vieta?
 - c) Ar reikalingos papildomos aplinkybės, kuriomis būtų pateisinama, kad jurisdikciją turi bendrovės, kuri negali patenkinti reikalavimų, buveinės vietos teismas, ir, jei taip, kokios?
 - d) Ar pagal [Reglamento Nr. 1215/2012] 7 straipsnio įvadinę dalį ir 2 punktą nustatant jurisdikciją turintį teismą yra reikšminga aplinkybė, kad Nyderlanduose įsisteigęs bendrovės, kuri negali patenkinti savo kreditorių reikalavimų, bankroto administratorius, vykdydamas jam pagal teisės aktus pavestą užduotį realizuoti bankrutuojančio subjekto turtą ir veikdamas visų kreditorių naudai (bet ne jų vardu), pareiškė ieškinį dėl žalos, patirtos dėl delikto arba kvazidelikto, atlyginimo? Toks ieškinys lemia tai, kad individuali atskirų kreditorių padėtis netikrinama ir trečiasis asmuo, kuriam reiškiami reikalavimai, bankroto administratoriaus atžvilgiu negali naudotis visomis gynybos priemonėmis, kuriomis galėtų naudotis atskirų kreditorių atžvilgiu?
 - e) Ar pagal [Reglamento Nr. 1215/2012] 7 straipsnio įvadinę dalį ir 2 punktą nustatant jurisdikciją turintį teismą yra reikšminga aplinkybė, kad kai kurių kreditorių, kurių naudai bankroto administratorius pareiškė ieškinį, gyvenamoji vieta yra ne Europos Sąjungos teritorijoje?

2. Ar į pirmąjį klausimą reikėtų atsakyti kitaip, jei būtų kalbama apie fondo pareikštą ieškinį, kuriuo siekiama atstovauti kreditorių, patyrusių pirmajame klausime apibūdintą žalą, kolektyviniams interesams? Toks kolektyvinis ieškinys lemia tai, kad atitinkamoje byloje nenustatoma: a) kur yra šių kreditorių gyvenamoji vieta; b) kokiomis konkrečiomis aplinkybėmis atsirado atitinkamų kreditorių reikalavimai bendrovei; ir c) ar yra pirma apibūdinta rūpestingumo pareiga atskirų kreditorių atžvilgiu ir ar ji buvo neįvykdyta.
3. Ar [Reglamento Nr. 1215/2012] 8 straipsnio įvadinė dalis ir 2 punktas turi būti aiškinami taip, kad jei pagrindinę bylą nagrinėjantis teismas panaikina savo sprendimą, kuriuo buvo pripažinęs savo jurisdikciją šioje byloje, jis automatiškai taip pat netenka jurisdikcijos nagrinėti į bylą įstojusio ieškovo pareikšto ieškinio?
4. a) Ar [reglamento „Roma II“] 4 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad „vieta, kurioje atsirado žala,“ yra vieta, kurioje yra bendrovės, negalinčios atlyginti žalos, kurią patyrė šios bendrovės kreditoriai dėl pirma nurodytos rūpestingumo pareigos neįvykdymo, buveinė?
b) Ar nustatant šią vietą yra reikšminga aplinkybė, kad ieškinius pareiškė bankroto administratorius, vykdydamas jam pagal teisės aktus pavestą užduotį realizuoti bankrutuojančio subjekto turtą, ir kolektyviniams interesams atstovaujantis subjektas (*collectieve belangenbehartiger*), veikiantis visų kreditorių naudai (bet ne jų vardu)?
c) Ar nustatant šią vietą yra reikšminga aplinkybė, kad kai kurių kreditorių gyvenamoji vieta yra ne Europos Sąjungos teritorijoje?
d) Ar aplinkybė, kad bankrutuojanti Nyderlandų bendrovė ir jos „aukštesnės grandies patronuojančioji bendrovė“ buvo sudariusios finansavimo susitarimus, kuriuose buvo numatyta, jog jurisdikciją turi Vokietijos teismai ir taikoma Vokietijos teisė, lemia tai, kad nurodomas BMA AG padarytas deliktas pagal [r]eglamento „Roma II“ 4 straipsnio 3 dalį yra akivaizdžiai glaudžiau susijęs su kita nei Nyderlandai šalimi?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

26. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 punktas turi būti aiškinamas taip, kad bendrovės, kuri negali patenkinti savo kreditorių reikalavimų, nes jos „aukštesnės grandies patronuojančioji bendrovė“ neįvykdė rūpestingumo pareigos šių kreditorių atžvilgiu, buveinės vietos teismas turi jurisdikciją nagrinėti kolektyvinį ieškinį dėl žalos, padarytos deliktu arba kvazideliktu, atlyginimo, kurį šios bendrovės bankroto administratorius pareiškė vykdydamas jam pagal teisės aktus pavestą užduotį realizuoti bankrutuojančio subjekto turtą ir veikdamas visų kreditorių, kurie vėliau turės pareikšti ieškinį, siekdami gauti individualią kompensaciją, naudai (bet ne jų vardu).
27. Pirmiausia primintina, kad pagal Reglamento Nr. 1215/2012 34 konstatuojamąją dalį šiuo reglamentu panaikinamas ir pakeičiamas Reglamentas (EB) Nr. 44/2001, kuris savo ruožtu pakeitė 1968 m. Briuselio konvenciją, todėl Teisingumo Teismo pateiktas šių teisės aktų nuostatų išaiškinimas taikomas ir Reglamento Nr. 1215/2012 nuostatomis, kai šias nuostatas galima laikyti „lygiavertėmis“. Taip yra šios iš dalies pakeistos konvencijos bei Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punkto ir Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 punkto atveju (šiuo klausimu žr. 2021 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Vereniging van Effectenbezitters*, C-709/19, EU:C:2021:377, 23 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 28 Taip pat primintina, kad pagal suformuotą jurisprudenciją Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 punkte numatyta specialiosios jurisdikcijos taisyklė, leidžianti ieškovui pareikšti ieškinį dėl delikto arba kvazidelikto vietos, kurioje įvyko ar gali įvykti žalą sukėles įvykis, teisme, turi būti aiškinama savarankiškai ir siaurai (2021 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Vereniging van Effectenbezitters*, C-709/19, EU:C:2021:377, 24 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 29 Taigi šioje nuostatoje numatyta specialiosios jurisdikcijos taisyklė, kuri, nukrypstant nuo atsakovo gyvenamosios vietos teismų jurisdikcijos principo, numatyto šio reglamento 4 straipsnyje, pagrįsta ypač glaudaus ryšio tarp ginčo ir vietos, kurioje įvyko ar gali įvykti žalą sukėles įvykis, teismo buvimu, o tai pateisina jurisdikcijos priskyrimą šiam teismui dėl tinkamo teisingumo vykdymo ir naudingo proceso organizavimo priežasčių (šiuo klausimu žr. 2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *ÖFAB*, C-147/12, EU:C:2013:490, 49 punktą ir 2020 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *Wikingerhof*, C-59/19, EU:C:2020:950, 28 punktą).
- 30 Delikto arba kvazidelikto bylose vietos, kurioje įvyko ar gali įvykti žalą sukėles įvykis, teisėjas įprastai turi geriausias galimybes priimti sprendimą, be kita ko, dėl ginčo dalyko artumo ir lengvesnio įrodymų rinkimo (2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *ÖFAB*, C-147/12, EU:C:2013:490, 50 punktas).
- 31 Dėl ieškinių, kuriais siekiama, kad akcinės bendrovės valdybos narys ir akcininkas būtų pripažinti atsakingais už šios bendrovės skolas, Teisingumo Teismas nusprendė, kad „vieta, kurioje įvyko žalą sukėles įvykis ar jis gali įvykti“, numatyta Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punkte, yra vieta, su kuria sietina minėtos bendrovės vykdoma veikla ir su ja susijusi finansinė situacija, t. y. vieta, kuri byloje, kurioje buvo priimtas 2013 m. liepos 18 d. Sprendimas *ÖFAB* (C-147/12, EU:C:2013:490), buvo tokios bendrovės buveinės vieta (2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *ÖFAB*, C-147/12, EU:C:2013:490, 54 ir 55 punktai).
- 32 Nagrinėjamu atveju pagal analogiją reikia manyti, kad ši vieta taip pat yra vieta, kurioje įvyko žalą sukėles įvykis ar jis gali įvykti, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 punktą, kai siekiama nustatyti jurisdikciją nagrinėti bendrovės, kuri negali patenkinti savo kreditorių reikalavimų, nes jos „aukštesnės grandies patronuojančioji bendrovė“ neįvykdė rūpestingumo pareigos šių kreditorių atžvilgiu, ieškinį dėl žalos atlyginimo, pareikštą šiai „aukštesnės grandies patronuojančiajai bendrovei“.
- 33 Iš tiesų galima manyti, kad būtent bankrutuojančios bendrovės įsisteigimo vietoje esama prieinamos informacijos apie šios bendrovės finansinės padėties pokyčius, kuria remiantis galima įvertinti nagrinėjamu atveju įtariamo rūpestingumo pareigos pažeidimo egzistavimą ir apimtį.
- 34 Dėl šių priežasčių gero teisingumo vykdymo ir veiksmingo proceso organizavimo požiūriu egzistuoja ypač glaudus ryšys tarp pareikšto ieškinių ir minėtos vietos, kaip reikalaujama pagal šio sprendimo 29 punkte nurodytą jurisprudenciją. Be to, kaip pabrėžta Reglamento Nr. 1215/2012 15 konstatuojamojoje dalyje, įsisteigimo vieta tiek ieškovui, tiek bendrovei atsakovei turi būti ypač nuspėjama.
- 35 Kita vertus, kiekvieno bankrutuojančios bendrovės kreditoriaus netiesiogiai patirta žala Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 punkto taikymo tikslais neturi reikšmės bankroto administratoriaus, vykdančio jam pagal teisės aktus pavestą užduotį, pareikštam ieškiniui (pagal analogiją žr. 1990 m. sausio 11 d. Sprendimo *Dumez France ir Tracoba*, C-220/88, EU:C:1990:8, 21 punktą).

- 36 Taigi darytina išvada, kad, remiantis šio reglamento 7 straipsnio 2 punktu, teismas, kurio veiklos teritorijoje yra bankrutuojančios bendrovės įsteigimo vieta, turi jurisdikciją nagrinėti kolektyvinį ieškinį dėl žalos atlyginimo, susijusį su deliktu arba kvazideliktu, kurį šios bendrovės bankroto administratorius pareiškė vykdydamas jam pagal teisės aktus pavestą užduotį.
- 37 Šiuo klausimu neturi reikšmės tai, kad toks ieškinys nesusijęs su kiekvieno atskiro kreditoriaus padėtimi, todėl trečiasis asmuo, kuriam reiškiami reikalavimai, bankroto administratoriaus atžvilgiu negali naudotis visomis gynybos priemonėmis, kuriomis jis galėtų naudotis atskirų kreditorių atžvilgiu.
- 38 Iš tiesų tokios aplinkybės, būdingos taikytinoje nacionalinėje teisėje numatyti ieškinio rūšiai, negali daryti įtakos savarankiškam Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 punkto, kuris savo išsamia formuluota apima didelę atsakomybės rūšių įvairovę, aiškinimui (1976 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Bier*, 21/76, EU:C:1976:166, 18 punktas), nes atsižvelgimas į nacionalinėje materialinėje teisėje nustatytus vertinimo kriterijus prieštarautų šio reglamento tikslams suvienodinti teisminės kompetencijos ir teisinio saugumo taisyklės (pagal analogiją žr. 2013 m. gegužės 16 d. Sprendimo *Melzer*, C-228/11, EU:C:2013:305, 34 ir 35 punktus).
- 39 Be to, kadangi Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs, kad Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 punktas taip pat apima visiškai deklaratyvius ieškinius, kuriais grindžiami vėlesni ieškiniai dėl žalos atlyginimo (pagal analogiją žr. 2004 m. vasario 5 d. Sprendimo *DFDS Torline*, C-18/02, EU:C:2004:74, 28 punktą), tai, kad, nagrinėjant bankroto administratoriaus pareikštą kolektyvinį ieškinį, individuali kiekvieno kreditoriaus padėtis, kuri žalos atlyginimo tikslais gali būti grindžiama sprendimu, priimtu išnagrinėjus ieškinį, nėra vertinama, neturi reikšmės nustatant jurisdikciją pagal šią nuostatą.
- 40 Taigi į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 punktas turi būti aiškinamas taip, kad bendrovės, kuri negali patenkinti savo kreditorių reikalavimų, nes jos „aukštesnės grandies patronuojančioji bendrovė“ neįvykdė rūpestingumo pareigos šių kreditorių atžvilgiu, buveinės vietos teismas turi jurisdikciją nagrinėti kolektyvinį ieškinį dėl žalos, padarytos deliktu arba kvazideliktu, atlyginimo, kurį šios bendrovės bankroto administratorius pareiškė vykdydamas jam pagal teisės aktus pavestą užduotį realizuoti bankrutuojančio subjekto turtą ir veikdamas visų kreditorių naudai (bet ne jų vardu).

Dėl antrojo klausimo

- 41 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar atsakymas į pirmąjį klausimą būtų kitoks, jei būtų atsižvelgta į tai, kad kolektyvinius kreditorių interesus pagrindinėje byloje gina fondas ir kad šiuo tikslu pareikštame ieškinyje neatsižvelgiama į individualias kreditorių aplinkybes.
- 42 Kadangi pagrindinėje byloje *Stichting* yra tik įstojusi į bylą šalis, jo padėtis ir jam pagal taikytiną teisę suteiktos procesinės prerogatyvos negali turėti įtakos atsakymui į klausimą, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi jurisdikciją nagrinėti bankroto administratoriaus pareikštą ieškinį.
- 43 Taigi į antrąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad atsakymas į pirmąjį klausimą nebūtų kitoks, jei būtų atsižvelgta į tai, kad pagrindinėje byloje kolektyvinius kreditorių interesus gina fondas ir kad šiuo tikslu pareikštame ieškinyje neatsižvelgiama į individualias kreditorių aplinkybes.

Dėl trečiojo klausimo

- 44 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1215/2012 8 straipsnio 2 punktą turi būti aiškinamas taip, kad jei pagrindinę bylą nagrinėjantis teismas panaikina savo sprendimą, kuriuo buvo pripažinęs savo jurisdikciją šioje byloje, jis automatiškai taip pat netenka jurisdikcijos nagrinėti į bylą įstojusios šalies reikalavimų.
- 45 Pagal šio reglamento 8 straipsnio 2 punktą teismas, turintis jurisdikciją nagrinėti pagrindinę bylą, iš esmės taip pat turi jurisdikciją nagrinėti galimą prašymą leisti įstoti į bylą. Kita vertus, tuo remiantis darytina išvada, kad jeigu šis teismas peržiūrėtų savo sprendimą dėl pagrindinio ieškinio taip, kad galiausiai netektų jurisdikcijos jo nagrinėti, jis taip pat negalėtų turėti jurisdikcijos nagrinėti prašymo leisti įstoti į bylą.
- 46 Manytina, kad priešingas šios nuostatos aiškinimas prieštarautų ja siekiamiems tikslams, pirma, sumažinti vienu metu vykstančių teismo procesų galimybę ir užtikrinti, kad dviejose valstybėse narėse nebūtų priimami nesuderinami sprendimai, ir, antra, numatyti bylos nagrinėjimo vietą, pagrįstą glaudžiu ryšiu tarp teismo ir ginčo, siekiant padėti tinkamai vykdyti teisingumą (šiuo klausimu žr. 2016 m. sausio 21 d. Sprendimo *SOVAG*, C-521/14, EU:C:2016:41, 38 punktą).
- 47 Toks jurisdikcijos išlaikymas tik dėl prašymo leisti įstoti į bylą neišvengiamai lemtų kelis vienu metu vykstančius teismo procesus.
- 48 Taigi į trečiąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 1215/2012 8 straipsnio 2 punktą turi būti aiškinamas taip, kad jeigu pagrindinę bylą nagrinėjantis teismas panaikina savo sprendimą, kuriuo buvo pripažinęs savo jurisdikciją šioje byloje, jis automatiškai taip pat netenka jurisdikcijos nagrinėti į bylą įstojusios šalies reikalavimų.

Dėl ketvirtojo klausimo

- 49 Ketvirtuoju klausimu, kurį reikia nagrinėti bendrai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar reglamento „Roma II“ 4 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pareigai atlyginti žalą, susijusiai su bankrutuojančios bendrovės „aukštesnės grandies patronuojančiosios bendrovės“ rūpestingumo pareiga, iš principo taikoma valstybės, kurioje ji įsteigta, teisė.
- 50 Pirmiausia reikia patikrinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjama atsakomybė nepatenka į bendrovių teisės taikymo sritį ir dėl to nepatenka į reglamento „Roma II“ taikymo sritį pagal jo 1 straipsnio 2 dalies d punktą. Net jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausime dėl išaiškinimo formaliai nurodė tik konkrečią Sąjungos teisės nuostatą, ši aplinkybė netrukdo Teisingumo Teismui pateikti jam visų Sąjungos teisės aiškinimo aspektų, kurie galėtų būti naudingi sprendimui jo nagrinėjamoje byloje priimti (2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *DocMorris*, C-190/20, EU:C:2021:609, 23 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 51 Ši nuostata susijusi su nesutartinėmis prievolėmis, atsirandančiomis iš bendrovių ar kitų juridinių ar juridinio asmens statuso neturinčių subjektų teisės, pavyzdžiui, bendrovių ar kitų juridinių ar juridinio asmens statuso neturinčių subjektų steigimo registruojant ar kitais būdais, jų teismo, vidaus struktūros arba likvidavimo, taip pat iš asmeninės darbuotojų ir dalyvių atsakomybės už bendrovės arba kito minėto subjekto įsipareigojimus ir asmeninės įstatymuose numatytą apskaitos dokumentų auditą atliekančių auditorių atsakomybės bendrovės ar jos dalyvių atžvilgiu.

- 52 Reikia priminti, kad, kiek tai susiję su 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės („Roma I“) (OL L 177, 2008, p. 6) netaikymo klausimais, kuriuos reglamentuoja įmonių ir kitų juridinio asmens statusą turinčių ar neturinčių subjektų teisė, kaip numatyta šio reglamento 1 straipsnio 2 dalies f punkte, Teisingumo Teismas nusprendė, kad tai siejama tik su šių subjektų organizavimo aspektais (2019 m. spalio 3 d. Sprendimo *Verein für Konsumenteninformation*, C-272/18, EU:C:2019:827, 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 53 Kaip pažymėjo generalinis advokatas išvados 54 punkte, viena vertus, asmeninė darbuotojų ir administratorių atsakomybė už bendrovių ar kitų juridinių ar juridinio asmens statuso neturinčių subjektų įsiskolinimus ir, kita vertus, asmeninė įstatymuose numatyta apskaitos dokumentų auditą atliekančių auditorių atsakomybė bendrovės ar jos dalyvių atžvilgiu, kurios nurodytos reglamento „Roma II“ 1 straipsnio 2 dalies d punkte, nėra organizaciniai šių bendrovių ar kitų juridinių ar juridinio asmens statuso neturinčių subjektų aspektai, taigi reikia patikslinti numatyto netaikymo apimtį taikant funkcinį kriterijų.
- 54 Kadangi šio netaikymo tikslas yra teisės aktų leidėjo valia pagal bendrą *lex societatis* statutą išlaikyti aspektus, dėl kurių egzistuoja konkretus sprendimas dėl ryšio tarp šių aspektų ir bendrovės ar kitų juridinių ar juridinio asmens statuso neturinčių subjektų veiklos, kiekvienu atveju reikia patikrinti, ar reglamento „Roma II“ 1 straipsnio 2 dalies d punkte nurodytų darbuotojų, administratorių arba auditorių nesutartinė pareiga atsiranda dėl konkrečių bendrovių teisės priežasčių, ar dėl su šia teise nesusijusių priežasčių.
- 55 Konkrečiai kalbant apie pagrindinėje byloje nagrinėjamos rūpestingumo pareigos pažeidimą, reikia atskirti, ar kalbama apie konkrečią rūpestingumo pareigą, kylančią iš bendrovės dalyvio ir bendrovės santykių, kuri nepatenka į reglamento „Roma II“ materialinę taikymo sritį, ar apie bendrą *erga omnes* rūpestingumo pareigą, kuri į minėtą taikymo sritį patenka. Tai turėtų įvertinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 56 Jeigu atlikęs tokį vertinimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuotų reglamento „Roma II“ taikytinumą, pažymėtina, kad dėl klausimo, ar šio reglamento 4 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad „vieta, kurioje atsirado žala“, yra ta, kur įsisteigusi bendrovė, nesiūlanti atlyginti šios bendrovės kreditorių žalos, patirtos dėl to, kad jos „aukštesnės grandies patronuojančioji bendrovė“ pažeidė rūpestingumo pareigą, reikia pabrėžti, kad iš šio sprendimo 35 punkto matyti, jog pagrindinėje byloje nagrinėjama žala pirmiausia atsiranda dėl bankrutuojančios bendrovės turto, todėl šios kreditoriams tai nesudaro netiesioginės žalos.
- 57 Minėto reglamento 4 straipsnio 1 dalyje patikslinama, kad šalis, kurioje įvyko žalą sukėlęs įvykis, ir šalis, kurioje gali atsirasti netiesioginių tos žalos pasekmių, nėra reikšmingos.
- 58 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs, kad, kai galima nustatyti tiesioginės žalos atsiradimą, šios tiesioginės žalos vieta bus svarbus kriterijus nustatant taikytiną teisę, neatsižvelgiant į netiesiogines šio žalą sukėlusio įvykio pasekmes (šiuo klausimu žr. 2015 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Lazar*, C-350/14, EU:C:2015:802, 25 punktą).
- 59 Be to, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, susijusios su jurisdikcija bylose dėl deliktų arba kvazideliktų, matyti, kad žalos atsiradimo vieta yra vieta, kurioje atsiranda pradinė tiesiogiai nukentėjusių asmenų žala (šiuo klausimu žr. 1990 m. sausio 11 d. Sprendimo *Dumez France ir Tracoba*, C-220/88, EU:C:1990:8, 22 punktą).

- 60 Remiantis reglamento „Roma II“ 7 konstatuojamojoje dalyje nustatytais suderinamumo reikalavimais, aiškinant minėtą reglamentą taip pat reikia atsižvelgti į šią jurisprudenciją (šiuo klausimu žr. 2016 m. sausio 21 d. Sprendimo *ERGO Insurance ir Gjensidige Baltic*, C-359/14 ir C-475/14, EU:C:2016:40, 43 punktą).
- 61 Darytina išvada, kad šalis, kurioje atsirado žala, kaip tai suprantama pagal reglamento „Roma II“ 4 straipsnio 1 dalį, yra ta, kurioje yra įsisteigusi bendrovė, nesiūlanti atlyginti šios bendrovės kreditorių žalos, patirtos dėl to, kad jos „aukštesnės grandies patronuojančioji bendrovė“ pažeidė rūpestingumo pareigą.
- 62 Antra, dėl aplinkybės, kad ieškinius pagrindinėje byloje pareiškė bankroto administratorius, vykdydamas jam pagal teisės aktus pavestą užduotį realizuoti bankrutuojančio subjekto turtą, ir kolektyviniams interesams atstovaujantis subjektas, veikiantis visų kreditorių naudai (bet ne jų vardu), iš pradžių reikia pažymėti, kad pagal reglamente „Roma II“ nustatytą tvarką klausimai, kas pareiškia ieškinį ir kokio tipo ieškinys tai yra, neturi reikšmės vietos, kurioje atsirado žala, nustatymui.
- 63 Kiek tai susiję su tariamu finansavimo susitarimo tarp bankrutuojančios bendrovės ir jos „aukštesnės grandies patronuojančiosios bendrovės“ egzistavimu bei jurisdikcijos pasirinkimu, reikia pažymėti, kad pagal reglamento „Roma II“ 4 straipsnio 3 dalį akivaizdžiai glaudesnis ryšys su kita šalimi gali būti pagrįstas, be kita ko, prieš tai jau egzistuojančiais santykiais tarp šalių (pavyzdžiui, su konkrečiu žalą sukėlusiu įvykiu glaudžiai susijusia sutartimi).
- 64 Tokiomis aplinkybėmis, kaip išvados 89 ir 92 punktuose pažymėjo generalinis advokatas, vien tokio santykio egzistavimo nepakanka, kad būtų galima netaikyti pagal 4 straipsnio 1 arba 2 dalis taikytinos teisės, ir neleidžiama deliktinei atsakomybei automatiškai taikyti sutarties teisės.
- 65 Pagal reglamento „Roma II“ 4 straipsnio 3 dalį teismas turi diskreciją nustatyti, ar egzistuoja reikšmingas ryšys tarp nesutartinės prievolės ir šalies, kurios teisė reglamentuoja anksčiau susiklosčiusius santykius. Teismas turi taikyti tos šalies teisę tik tuo atveju, jei nusprendžia, kad šis ryšys pasitvirtina.
- 66 Taigi į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti, kad reglamento „Roma II“ 4 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pareigai atlyginti žalą, susijusiai su bendrovės, kuriai iškelta bankroto byla, „aukštesnės grandies patronuojančiosios bendrovės“ rūpestingumo pareiga, iš principo taikoma šalies, kurioje ji įsteigta, teisė, nors tai, kad tarp šių dviejų bendrovių anksčiau buvo sudarytas finansavimo susitarimas ir jame numatyta teismo pasirinkimo sąlyga, yra aplinkybė, kuri gali patvirtinti akivaizdžiai glaudesnius ryšius su kita šalimi, kaip tai suprantama pagal šio straipsnio 3 dalį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 67 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 7 straipsnio 2 punktą turi būti aiškinamas taip, kad bendrovės, kuri negali patenkinti savo kreditorių reikalavimų, nes jos „aukštesnės grandies patronuojančioji bendrovė“ neįvykdė rūpestingumo pareigos šių kreditorių atžvilgiu, buveinės vietos teismas turi jurisdikciją nagrinėti kolektyvinį ieškinį dėl žalos, padarytos deliktu arba kvazideliktu, atlyginimo, kurį šios bendrovės bankroto administratorius pareiškė vykdydamas jam pagal teisės aktus pavestą užduotį realizuoti bankrutuojančio subjekto turtą ir veikdamas visų kreditorių naudai (bet ne jų vardu).**
- 2. Atsakymas į pirmąjį prejudicinį klausimą nebūtų kitoks, jei būtų atsižvelgta į tai, kad pagrindinėje byloje kolektyvinius kreditorių interesus gina fondas ir kad šiuo tikslu pareiškstame ieškinyje neatsižvelgiama į individualias kreditorių aplinkybes.**
- 3. Reglamento Nr. 1215/2012 8 straipsnio 2 punktą turi būti aiškinamas taip, kad jeigu pagrindinę bylą nagrinėjantis teismas panaikina savo sprendimą, kuriuo buvo pripažinęs savo jurisdikciją šioje byloje, jis automatiškai taip pat netenka jurisdikcijos nagrinėti į bylą įstojusios šalies reikalavimų.**
- 4. 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės („Roma II“) 4 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pareigai atlyginti žalą, susijusiai su bendrovės, kuriai iškelta bankroto byla, „aukštesnės grandies patronuojančiosios bendrovės“ rūpestingumo pareiga, iš principo taikoma šalies, kurioje ji įsteigta, teisė, nors tai, kad tarp šių dviejų bendrovių anksčiau buvo sudarytas finansavimo susitarimas ir jame numatyta teismo pasirinkimo sąlyga, yra aplinkybė, kuri gali patvirtinti akivaizdžiai glaudesnius ryšius su kita šalimi, kaip tai suprantama pagal šio straipsnio 3 dalį.**

Parašai.